

різноманітні веснянки; влітку – зелені свята, Івана Купала, обжинки, Спаса; восени – Свято врожаю, Покрова; взимку – день Святого Миколая, Різдвяні свята, Колядки, Щедрівки [1, с.129].

Висновки. Отже, національне виховання – це виховання дітей на культурно-історичному досвіді рідного народу, в основі якого – його традиції, звичаї, обряди, ритуали, свята. Народні традиції є результатом виховних зусиль протягом багатьох поколінь і виступають завжди одним з важливих засобів естетичного виховання. В цьому і полягає педагогічне значення народних традицій.

Література

1. Богуш А.М., Лисенко Н.В. Українське народознавство в дошкільному закладі. Навчальний посібник./ А. М. Богуш – К.: Вища школа, 1992. – 398 с.
2. Вацьо М.В. Український дитячий музичний фольклор у художньому розвитку молодших школярів . Навчально-методичний посібник ./ М. В. Вацьо – Вінниця, 2015 – 125 с.
3. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С. У.ч Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
4. Грицик Л. Виховання дітей на традиціях рідного народу / Л. Грицик // Молодь і ринок, №12 (83), 2011 – С. 137-140
5. Лисенко Н.В., Кирста Н.Р. Педагогіка українського дошкільця: У 3-х частинах. - Ч. 2: Навч. посіб. / Н. В. Лисенко, Н.Р. Кирстан - К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. - 360с
6. Русова С. Вибрані твори. / С. Русова -К.: «Освіта», 1996. – 365 с.
7. Українське народознавство. Підручник. / За заг. ред. С.П. Павлюка. – К.: «Знання», 2004. – 570 с.
8. Ушинський К.Д. Про народність у громадському вихованні./ К. Д. Ушинський // Історія дошкільної педагогіки. Хрестоматія. /упоряд. З.Н. Борисова, В.З. Смаль.– К., Наукова думка, 1990. – 652 с

**А.Гурілева,
здобувач ступеня вищої освіти «магістр»
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського,
наук. керівник – канд.пед. наук,старший викладач Т.В. Коваль**

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Постановка проблеми. Євроінтеграційна політика нашої держави передбачає формування особистості з високим рівнем інтелекту, духовності та культури, життєдіяльність якої пронизана творчістю. Успішність людини ХХІ століття визначається розвитком її творчих здібностей, від яких залежить здатність генерувати ідеї, гнучко реагувати на змінні обставини, шукати ефективні та мало затратні шляхи вирішення будь-якої ситуації. Сучасна

освітня політика звертає велику увагу на розвиток творчих здібностей особистості ще в дошкільному віці. Творчість допомагає дитині позбутися шаблонів та стереотипів мислення, спрямовує до особистісного росту та суспільного утвердження.

Аналіз попередніх досліджень. Ідея розвитку творчого потенціалу дитини знайшла відображення в нормативних актах нашої держави: у Конституції України, яка гарантує вільний і всебічний розвиток кожному громадянину, Базовому компоненті дошкільної освіти, де обґрунтовано завдання оновлення змісту освіти, законі «Про дошкільну освіту», у якому основним завданням освіти визначено її спрямованість на всебічний гармонійний розвиток дитини як особистості та найвищої суспільної цінності.

Класики педагогіки розкрили значущість і необхідність розвитку творчого потенціалу дітей (Дж.Локк, Й.Песталоцці, В.Сухомлинський, Ж.Руссо, К.Ушинський, С.Френе та ін.) Психологічний аспект окресленої проблеми досліджували Б.Теплов, Л.Виготський, Є.Ільїн, Г.Костюк, Н.Лейтес, А.Матюшин, В.М'ясищев, О.Скрипченко, К.Роджерс, С.Рубінштейн, В.Юркевич та ін. Аналіз різних аспектів проблеми розвитку творчих здібностей: їх природи, компонентного складу, критеріїв та показників розвитку, методів та прийомів формування знаходимо у працях багатьох вітчизняних вчених (І.Волощук, С.Гончаренко, Г.Костюк, В.Моляко, В.Романець, М.Холодна) і зарубіжних учених (Л.Венгер, Дж.Гілфорд, О.Леонтьєв, О.Лук, Я.Пономарьов, Ч.Спірмен, Е.Торренс та ін.).

Мета статті. Розкрити особливості розвитку творчих здібностей особистості у дошкільній освіті.

Виклад основного матеріалу. Творчість є одним із найскладніших видів діяльності, що виступає важливим чинником повноцінного становлення людини. Особливу увагу розвитку творчих здібностей приділяють ще у дошкільному навчальному закладі, адже там забезпечується успішний старт формування особистості. Тому для нашого дослідження важливо проаналізувати різні підходи до розуміння поняття «творчі здібності».

В ході дослідження ми визначили, що науковці по-різному трактують поняття «творчі здібності», виходячи із розуміння суті понять «творчість» і «здібності». С. Гончаренко вважає, що «здібності – це стійкі індивідуальні психічні властивості людини, які є необхідною внутрішньою умовою успішного виконання певних видів діяльності (набуття знань, умінь і навичок; використання їх у праці). С. Гончаренко наголошує на тому, що кожна здібність становить складну синтетичну якість людини, в якій поєднуються окремі психічні властивості (чутливість, спостережливість, особливості пам'яті, уяви, мислення) [1, с. 335]. На нашу думку, провідним є визначення поняття здібностей Б.Теплова, який найсуттєвішими ознаки цього явища визначав: індивідуально-психологічні особливості особистості; особливості, які відповідають за успішне виконання певних видів діяльності; особливості, які не можна звести до наявних знань, умінь і навичок, але за їхньою допомогою можуть пояснити легкість і швидкість оволодіння знаннями і навичками.

Відтак, здібностями особистості варто назвати внутрішні особливості людини, її індивідуально-психологічні особливості, які відрізняють одну людину від іншої, впливають на успішність виконання певної діяльності [5, с. 10]. Властивості здібностей, визначені Г. Костюком, є такими: уважність, чутливість, сприйнятливність до зовнішніх вражень, спостережливість; якості пам'яті людини; здатність перетворювати дійсність в образах, уявленнях; здатність людини мислити (широта, глибина та зрозумілість думки, її послідовність, самостійність, критичність, свобода від шаблонних способів розв'язування завдань) [2, с. 5].

На думку В. Моляко та Л. Музики, для розвитку творчих здібностей важливим є процес усвідомлення суб'єктом окремих умінь (діяльнісний компонент), дій та операцій (операційно-когнітивний компонент), усвідомлення цінності діяльності, яке відбувається через оцінку референтних осіб (референтний компонент) [4, с. 5]. Дослідження змістового наповнення поняття «творчі здібності» передбачає також з'ясування їхніх визначальних параметрів. Вирішення проблеми розвитку творчих здібностей потребує розгляду особливостей психічного й фізичного розвитку дітей дошкільного віку. Адже необхідною умовою досягнення ефективності навчально-виховної діяльності є розробка стратегій викладання з урахуванням вікових можливостей дитини. Зважаючи на психофізіологічні особливості дитини-дошкільника, необхідно зупинитися на особливостях дитячої творчості. Аналіз праць науковців дозволяє стверджувати, що:

- творчі прояви в дитини спостерігаються досить рано, це зумовлено тим, що кожна дитина індивідуальна;
- для дитячої творчості характерними є непередбачуваність, спонтанність;
- і в творчій, і в будь-якій іншій діяльності дитині властиві всеохоплююча допитливість, дослідження світу: від «що це таке» до «хочу все знати»;
- дитині властивий потяг до казок, віршів, музики, картин, загалом – до мистецтва;
- дитяча творчість, як правило, пов'язана з грою, що є провідним видом діяльності дитини дошкільного віку;
- творчість вимагає створення певних умов, за яких дитина почуватиметься вільною від впливу дорослого;
- креативність є однією з базових характеристик дитини дошкільного віку, що характеризує активну позицію особистості, готовність ухвалювати миттєві рішення, допитливість, здатність коментувати процес та результати діяльності, стійку мотивацію досягнень, розвинену уяву, а також здатність до створення творчого образу, який характеризується оригінальністю, варіативністю, гнучкістю та рухливістю.

Відомий вітчизняний дослідник проблеми творчості О. Лук, спираючись на біографії видатних учених, винахідників, художників і музикантів виділяє наступні творчі здібності: 1) здібність бачити проблему там, де її не бачать інші; 2) здібність згортати розумові операції, замінюючи кілька понять одним і використовуючи більш місткі в інформаційному відношенні символи; 3)

здібність застосувати навички, набуті при вирішенні одного завдання до вирішення іншого; 4) здібність сприймати дійсність цілісно, не подрібнюючи її на частини; 5) здібність легко асоціювати віддалені поняття; 6) здібність пам'яті видавати потрібну інформацію в потрібну хвилину; 7) гнучкість мислення; 8) здатність вибирати одну з альтернатив рішення проблеми до її перевірки; 9) здатність включати сприйняті відомості у вже наявні системи знань; 10) здатність бачити речі такими, які вони є, виділяти спостережуване з того, що привноситься інтерпретацією; 11) легкість генерування ідей; 12) творча уява; 13) здатність доопрацювання деталей, до вдосконалювання первісного задуму [3, с. 57].

Розвиток творчих здібностей особистості реалізується за умов діалогізації, співробітництва, що мають особистісну спрямованість і стимулюють до творчого розвитку і самовдосконалення. Для розвитку творчих здібностей дітей велику розвивальну можливість мають вправи: описи за картиною, складання розповідей, казок, віршів. Розвиток творчих здібностей засобами природи дає ефективність при проведенні уроків милування природою, використанні методів ейдетики, виконанні пластичних етюдів, складанні сюжетних оповідань про природу («Диво-квітка», «Лісове царство», «Королівство Флори та Фауни»). Великого значення для формування творчої особистості має ТРВЗ-педагогіка та її методи: мозковий штурм, синектика, морфологічний аналіз, метод фокальних об'єктів та ін.

У ході нашого дослідження для розвитку творчих здібностей дошкільників рекомендуємо вихователям використовувати почергову зміну завдань, які розвивають мислення та мислительні операції, здійснюються з опорою на інтереси, потреби, потенційні можливості, здібності дітей; створити емоційну, доброзичливу атмосферу у процесі виконання дошкільниками будь-яких творчих завдань; виявляти і намагатися ліквідувати фактори, що гальмують процес творчого розвитку дошкільників шляхом заохочення та стимулювання творчої діяльності; використовувати творчі завдання різного характеру для підвищення якості роботи мислительних операцій, що сприяє розвитку творчого потенціалу і здібностей.

Висновки. Творчі здібності є інтегративною багатокомпонентною якістю, яка охоплює різні сфери діяльності. Домінантними компонентами структури творчих здібностей є розвиток асоціативного та наочно-образного мислення та оволодіння найпростішими мисленнєвими операціями: аналізу, синтезу, порівняння, абстрагування. Репрезентативнішим показником розвитку творчих здібностей є бажання створювати нові образи та виявлення особистісного емоційно-естетичного ставлення до них. Творчі здібності можуть привести до великих відкриттів, винаходів. Продукти діяльності, які створюються в процесі творчої діяльності відзначаються новизною й унікальністю. Ось чому важливо розвивати творчі здібності в дітей, виховувати їх нестандартно, оригінально мислячими, з новим підходом до життєвих проблем, саме тоді ми отримаємо нове покоління інтелігенції, здатної привести суспільство до прогресу.

Література

1. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С.Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
2. Костюк Г.С. Здібності та їх розвиток у дітей / Г.С. Костюк. – К. – 80 с.
3. Лук А.Н. Мышление и творчество / А.Н. Лук. – М.: Политиздат, 1976. – 144с.
4. Моляко В.О. Творчий потенціал людини як психологічна проблема / В.О. Моляко // Психологічна газета. – 2005. – №6. – С.4-5.
5. Теплов Б.М. Здібність і обдарованість / Б.М. Теплов. – М. : Просвіта, 1987. – 256с.

Л.П. Дабіжа,
старший викладач
кафедри мистецьких дисциплін
дошкільної та початкової освіти
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З КОМП'ЮТЕРНОЮ ПІДТРИМКОЮ

Постановка проблеми. Дослідження сучасних педагогів та психологів, що вивчають психоемоційну сферу молодшого школяра, засвідчують, що природна потреба дітей цього віку до зображувальної діяльності поступово слабшає, згасає інтерес до занять різними видами образотворення. В зв'язку з цим залишається актуальним пошук шляхів урізноманітнення уроків образотворчого мистецтва з метою активізації пізнавальних інтересів дітей до такого виду роботи. До таких шляхів належить заняття дітей комп'ютерною графікою, використання комп'ютерної підтримки уроків мистецтва в початковій школі.

Комп'ютерна творчість – новий вид дитячої творчості, який у сучасній початковій школі знаходить все більше прихильників і серед учнів, і серед педагогів. Пояснення цьому просте – використання комп'ютера в образотворчій діяльності молодших школярів значно розширює їх творчі можливості, допомагає юним художникам самовиразитись, дозволяє долучитись до творення нового, несподіваного, оригінального.

Мета статті. Розкрити розвивальні можливості занять комп'ютерною творчістю на уроках мистецтва, розглянути напрями застосування комп'ютера в образотворчій діяльності дітей молодшого шкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Останнім часом все більше вчених-педагогів, методистів, учителів-практиків приділяють увагу розробці основних питань методики використання комп'ютера у навчанні образотворчого мистецтва молодших школярів. Заслужують на увагу методичні розробки І.Теплицького, М.Рязанського, О.Яцюка, В.Кіндратової, Н.В.Володіної-Панченко та ін.